

Gina Krog og kampen for kvinners rettigheter

Magnhild Folkvord

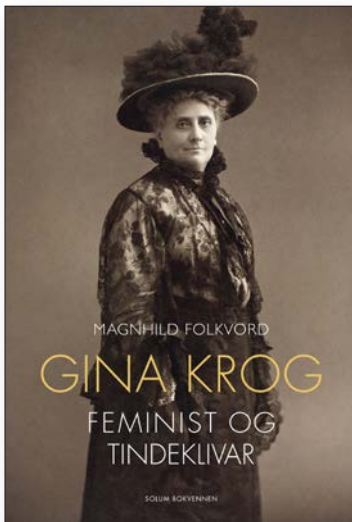
Gina Krog. Feminist og tindeklivar

Solum Bokvennen, 2022

334 s.

ISBN: 9788256027309

Michael 2022; 19: 432–3.

Journalist og forfatter Magnhild Folkvord har tidligere skrevet biografier om kvinnesakspionerene Fredrikke Marie Qvam (1843–1938) og Betzy Kjelsberg (1866–1950). Nå foreligger biografien om Gina Krog (1847–1916). Fra 1880-tallet og fram til sin død var Krog en av de aller fremste norske kvinnesaksforkjemperne. Boka er et verdifullt bidrag til kunnskap om kampen for kvinners rettigheter og til Gina Krogs mange bidrag i denne.

Gina Krog ble født i Lofoten kort tid etter at hennes far døde. Fra hun var fem år bodde hun i Kristiania. Hun gikk på Fru Autenrieths pikeskole, men muligheter for videre utdanning var få. Etter å ha jobbet noen år som ufaglært lærerinne, valgte hun å slutte i jobben og vie seg helt til kvinnesaken. Krog var med på å stifte en rekke kvinneverdsorganisasjoner

og var en driftig skribent og foredragsholder. Tidsskriftet *Nylænde* som hun redigerte fra oppstarten til sin død, var en viktig plattform. I 1905 arrangerte hun innsamlingen av underskrifter fra kvinneorganisasjonene til støtte for 7.-juni-vedtaket. Hun deltok som delegat og taler på en rekke internasjonale kvinnekongresser og hadde et stort internasjonalt nettverk.

Gjennom beskrivelsen av Gina Krogs engasjement gir Folkvord et bilde av en mangfoldig kamp for kvinners rettigheter. Kampen for stemmerett for kvinner blir grundig beskrevet i boka. Der sto Krog fast på kravet om stemmerett for *alle* kvinner. En annen viktig sak var kampen mot prostitusjon og mot tvangsmessig legeundersøkelser av kvinner i prostitusjon. Krog understreket viktigheten av å løse de sosiale problemene som førte kvinner ut i prostitusjon. Rett til utdanning var viktig, og Krog var selv en sentral drivkraft i organiseringen av gratis undervisning for fattige kvinner. Krog engasjerte seg også i kvinners rett til særeie, rettigheter til ugifte mødre og deres barn, og kvinnelige arbeideres arbeidsforhold og lønn. Visse spenninger kommer til syne i boka, som mellom de såkalte «borgerlige» kvinneorganisasjonene og arbeiderkvinnene.

Folkvord påpeker at det finnes lite kildemateriale som kaster lys over privatpersonen Gina Krog, og spør om man derfor må godta at innsatsen for kvinnesaken var selve livet for henne. På bakgrunn av dette, skriver Folkvord, ble tittelen *Gina Krog og kvinnekampen*. Men bokas endelige tittel, *Gina Krog. Feminist og tindeklivar*, som forfatteren gjerne kunne ha drøftet enda grundigere, tilfører et viktig poeng. Krog var også opptatt av mer praktiske aspekter ved kvinnefrigjøring, for eksempel klær tilpasset sport og friluftsliv. Hun framhevet sykling som styrkende for helsen, og var en av de første kvinnene som gikk fjellturer. Disse turene ga henne metaforer hun brukte til å beskrive kvinnekampen, der man måtte ned fra toppen for å ta fatt på nye tunge oppstigninger.

Boka starter med en beskrivelse av et møte om kvinnesaken i Studentersamfundet i 1884, der Krog, ifølge Folkvord, ble den første kvinne til å ta ordet i en offentlig forsamling i Norge. Som i resten av boka er beskrivelsene gode og engasjerende. Deretter følger 34 relativt korte kapitler, ordnet kronologisk. Denne disposisjonen bidrar til at boka er lettlest. Men særlig mot slutten kan fremstillingen virke noe oppstykket. Mer plass, i et avslutningskapittel, til å samle tråder og drøfte hovedlinjer, ville hjulpet på dette.

Anne Helene Høyland Mork
Anne.H.Mork@usn.no

Anne Helene Høyland Mork er Ph.d.- stipendiat i historie ved Universitetet i Sørøst-Norge